

David Lock Nordic
Make No Little Plans

MULIGHETSSTUDIE

NORDRE FONNESVÅGEN
AUSTRHEIM

INTRODUKSJON

Nordre Fønnesvågen er en stille havn i Austrheim som ønsker en revitalisering. Det har historisk sett vært et viktig handelssentrum og båret med seg tidligere år med høy aktivitet. Dette har i likhet med mange andre små bygder gradvis blitt redusert parallelt til samfunnets nye retninger og behov.

Likevel er det et sted som fortjener sin oppmerksomhet og tilpasning til nyere tid. Et sjarmerende sted med sammensatt naust og boligstruktur viser en organisk vekst over tiår som har blitt en naturlig del av Fønnesvågens ytre. Det er lite funksjon igjen i de gamle naustene som ligger langs sjøfronten, og det er lite funksjon igjen i de gamle byggene som i sin tid huset kolonialen, bakeriet, kafeen og det som var møteplassen for lokalbefolkningen.

Handelssentrum i Austrheim har flyttet på seg, og størstedelen av dette sentrum finner man i Mastrevik - eller Austrheim Kommunesentrum - hvor hoveddelen av

alle offentlige og private servicefunksjoner i kommunen er stasjonert. Fønnesvågen ønsker å bringe tilbake noe av en svunnen tid, etablere seg som en attraksjon og øke frekvensen på aktiviteter i området som gjør det bra og attraktivt å bo, jobbe og leve der.

Noen mindre tiltak har blitt gjort og arrangementer som Fønnesdagene tiltrekker sin kortsiktige oppmerksomhet når det står på. Det man nå ønsker er å kunne generere en jevnere og høyere aktivitetsnivå hele året - ikke bare til faste tider.

Mulighetsstudiet er et nært samarbeid med lokalmiljøet og bygdelaget, og viser en kollektivt retning som kan føre til valgte tiltak og gjennomføring. Det er noen radikale grep som skisseres - men ingen av disse er urealistiske å gjennomføre. Det står kun på evnen til å jobbe sammen om en ny felles retning.

Håkon Iversen
David Lock Nordic

INDEX

1	INTRODUKSJON	26	WORKSHOP 13 NOVEMBER
2	INDEX	27	STRUKTUR WORKSHOP
3	UTGANGSPUNKT FOR STUDIET	29	STRATEGISK MULIGHETSSTUDIE
5	ANALYSE		
	7 miljøet	31	Dampskipkaiens nye drakt
	8 tilgjengeligheten	33	Fønnesstorget
	9 fasaden	35	Rorbuer til leie
	10 tilkomst og akser	38	OPPSUMMERING OG ANBEFALNING
	11 velkomsten		
	14 verneverdig		
	17 bygningene		
20	GRUNNLAG TIL WORKSHOP		
	21 sammenheng		
	22 brudd		
	23 sperrelinje		
	24 aktivitet		
	25 strategi del 1		

Studiet og workshopen
utført av:

Nedre Hamburgersmug 7b
5018 Bergen
www.davidlock.com

UTGANGSPUNKT FOR STUDIET

SWECO AS har utført en tidligere studie for Fonesvåggen, som også gjennomføres i form av ny reguleringsplan.

David Lock Nordic har tatt utgangspunktet i de tanker som er lagt fram og jobbet videre på dette - samtidig med et subjektivt perspektiv - på hvordan Fonesvåggen bør ta sikte på utvikling i forhold til både innhold, tiltak og fysisk realisering av området.

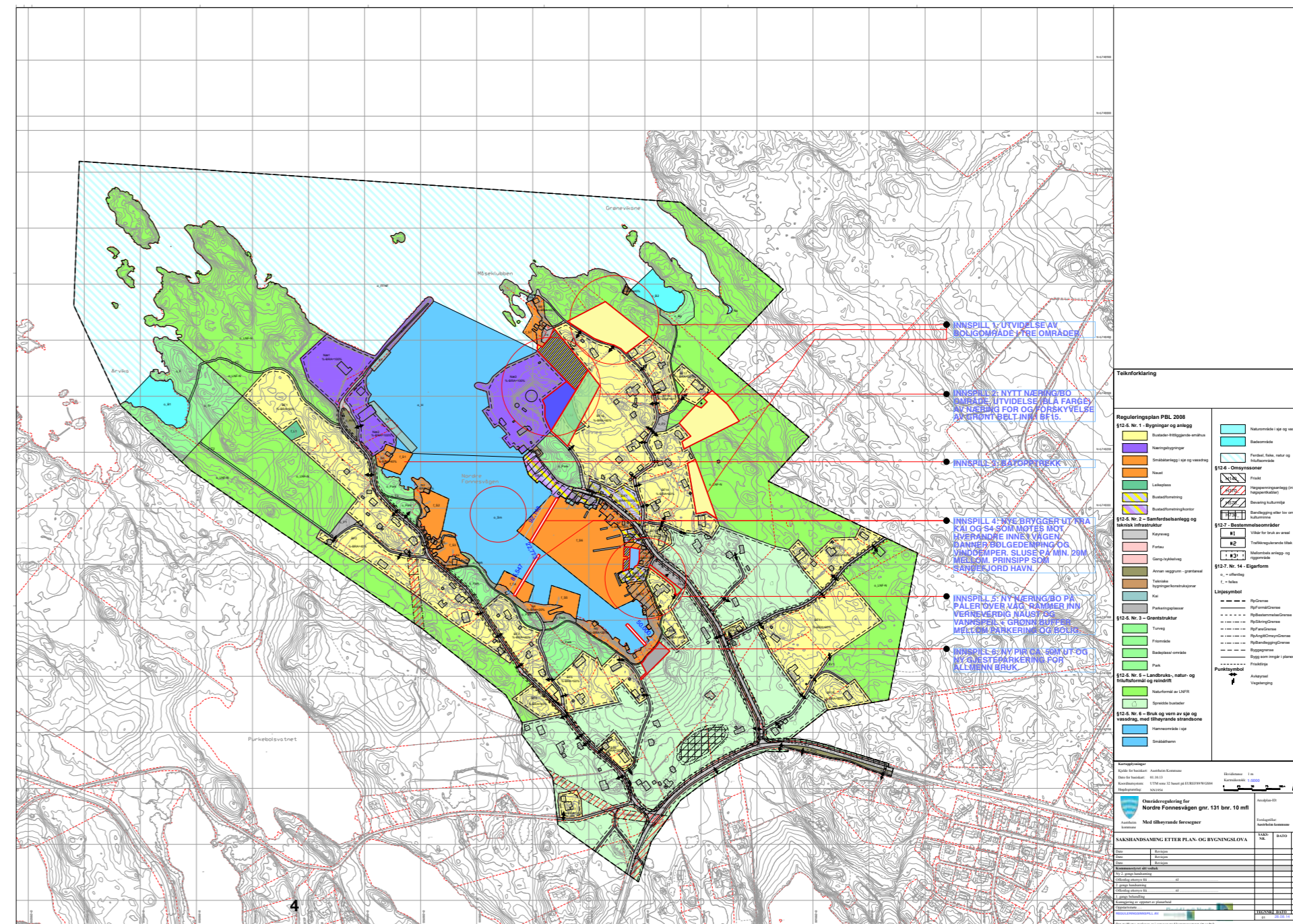
David Lock Nordic gav således innspill til reguleringsplan som vist på neste side, og har jobbet videre med å foredle dette innspillet i denne prosessen. Områdets utvikling må sees på i sammenheng med flere ting som omhandler:

1. Programmering av innhold
2. Realisering av eksisterende bygningsmasser
3. Optimalisering av samarbeid mellom grunneiere
4. Kollektiv enighet om ny retning og tiltak
5. Realisme i prosess og fasevis utvikling
6. Prioritering av områder for tiltak og utvikling
7. Etablering av nye programmer som tiltak for tilskudd

Mulighetsstudie er ingen fasit for hvordan området skal utvikles, det er heller ingen fast ramme for hvordan områdetplanen skal se ut. Den er en retningsgiver for hvordan området kan styres i forhold til sin utvikling og hvordan området bør prioritere sine tiltak for både kortsiktig og langsiktig utvikling.

Fonesvåggen er et lite sted med mange eierinteresser, og dette forvirrer beslutningsprosessen. Dersom det ikke enes om de store linjene så vil ikke Fonesvåggen oppleve optimal utvikling. Noe av grunnlaget som ble lagt på workshopen 13. november var syretesten på hvordan den kollektive forståelsen var vedrørende nåværende situasjon, fremtidig situasjon og veien fram til et nytt Fonesvåggen for alle. Det er sterke interesser som styrer på et lite sted, likevel, workshopen klarte å diskutere seg fram til noen felles retninger som det var kollektiv enighet om. Dette er de retninger som bygdelaget bør sette sin fokus på for kommende prosess.

Det må etableres mindre tiltaksprogrammer som bygdelaget kan søke offentlige midler på for snarlige gjennomføring.

ANALYSE

Fonnesvågen er et sted med utviklingsmuligheter. Eksisterende situasjon åpner opp for flere alternative utviklinger som med noe fleksibilitet kan tilpasses de enkelte føringer som vil - eller kan - legges av grunneierene.

En generell analyse av området har pekt ut 7 hovedområder som danner noe av grunnlaget for videre strategisk utvikling:

1. Miljøet

Områdets kvalitative utvikling henger tett sammen med hvordan det følger opp eksisterende miljø. Miljøet er historisk sett interessant å benytte som grunnstamme for programmering og fysisk oppgradering.

2. Tilgjengelighet

Områdets tilgjengelighet er knyttet til både visuell og fysisk tilgjengelighet som både har en opplevelsesfunksjon såvel som behovsfunksjon. Danner grunnstamme for strategiske løsninger og tiltak.

3. Fasadene

Nåværende situasjon bærer preg av et lukket lite samfunn. Dette må åpnes opp.

4. Tilkomst og akser

Referer til pkt. 2 om tilgjengelighet. Disse to punktene henger tett sammen.

5. Velkomsten

Hva ønsker Fonnesvågen å representere? Dette må synliggjøres når man entrer området.

6. Verneverdig

Naust er i utgangspunktet en arkitektonisk verneverdig form på vestlandet og skal respekteres så langt det lar seg gjøre. Det har også et potensiale til å skape attraksjon.

7. Bygningene

Nåværende situasjon bærer preg av stort forfall og umotivert vedlikehold. Dette bør være det første tiltaket for området: oppgradering gjennom vedlikehold.

NORDRE FONNESVÅGEN

1 // Miljøet

Nordre Fønnesvågen har et historisk miljø som ikke lenger har sin funksjon beholdt. Det er idag en sovende perle som ønsker sin revitalisering. Miljøet bærer preg av sin nåværende status og dette reflekteres således på aktivitetsnivået og gatebildet.

Det er stille store deler av året.

7

2 // Tilgjengeligheten

Tilgjengelighet kategoriseres på mange måter. Den fysiske som gjør i dette tilfellet sjøfronten tilgjengelig og den visuelle som gjøre sjøfronten og vågen i sin helhet visuelt tilgjengelig. Det er i store trekk ingen fare for begge deler i Fønnesvågen, men enkelte steder er tilgjengelighet til sjøfronten begrenset fra veien og dette ønsker de strategiske forslagene å øve en forbedring på.

8

3 // Fasaden

Selv små samfunn som Fonnesvågen er i behov for aktive fasader på sine bygninger. Dette er ikke kun for å gjenspeile at det skjer en aktivitet i området, men også for å synlig kunne aktivisere gatemiljøet. Fasadene i eksisterende bygninger er tomme, tiltrukket av gardiner og vitner om distanse til både gate og området. Det er også et tydelig signal på at det ikke skjer noen aktivitet som tiltrekker oppmerksomhet eller bruk.

9

4 // Tilkomst og akser

Tilkomstpunkter er det potensielt mange av i Fonnesvågen. Akser er således knyttet opp til både fysiske og visuelle, og de er tilstede. Ikke alle er aktivisert og muliggjort sitt potensiale, og dette søker de strategiske forslagene å gjøre noe med. Å åpne opp et område betyr også å åpne opp for visuell såvel som fysisk tilgang.

10

5 // Velkomsten

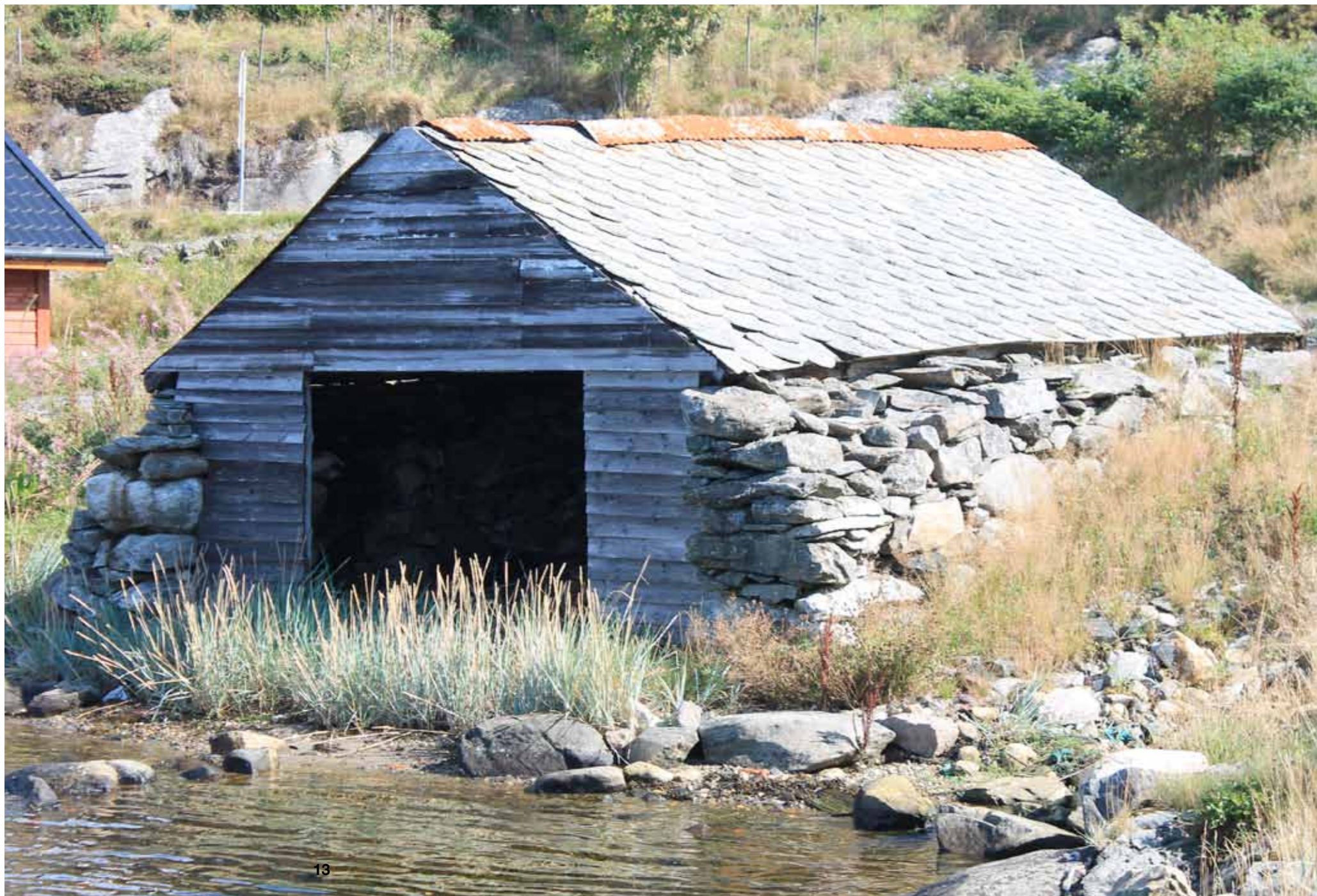
Velkomsten er stillhet blandet med et kaotisk bilde. Den strukturelle formen i området (bygninger, bygningssammensetting, åpne og lukkede rom) bærer preg av en organisk og veldig tilfeldig planlegging over tid. Miksen av gammelt og nytt, fysiske koblinger mellom gammelt og nytt, overganger mellom grus og asfalt, beplantning og ugress bærer området sitt visuelle standpunkt.

Ingen god velkomst.

11

12

13

6 // Verneverdig

En del av bygningene ser ut som de er verneverdig, men utover naustenes arkitektur som formmessig skal videreføres, er det kun et lite naust i stein og skifer (bilde til venstre) som vernes av riksantikvaren. Dens funksjonelle kvalitet er ikke tilpasset dagens behov, og står således mer til skue enn nytte. I sin helhet kan Fønnesvågen anses som verneverdig grunnet sin historik og posisjon. Oppgaven blir å formidle dette gjennom grep og tiltak som ivaretar områdets særegenhet, samtidig som den oppgraderes til dagens krav og standard. Verneverdighet kan medbringe mange muligheter dersom det ivaretas på riktig måte.

14

7 // Bygningene

En stor andel av bygningsmassen er ikke vedlikeholdt, eller mer eller mindre bare holdt sammen ved hjelp av småflikking her og der. Mye av det visuelle preget i området bærer preg av dette, og det setter en standard på de forventinger som følger når man besøker, eller befinner seg, i Fønnesvågen.

Et av tiltakene bør være å enes om at hver grunneier tar tak i sin egen eiendom å sørger for vedlikehold som i første omgang kan bringe fram en annen visuell standard.

GRUNNLAG TIL WORKSHOP

David Lock Nordic jobber i prosesser der workshops er en naturlig del av prosessen. I et arbeid med en mulighetsstudie som ettersigende skal vise et større fokus på programmering og innhold enn fysisk oppgradering, er den kollektive enigheten fundamental.

Med innspillet til reguleringsplanen la bygdelaget et grunnlag for sin retning. SWECO sin studie har gjennomført en relativt teknisk tilnærming til området som David Lock Nordic har tatt til etterretning. Intensjonen med mulighetsstudiet er ikke "å lage en ny visuell studie for nye visjoner" - eller etablere en forpliktende ramme for fremtidig utvikling. Den er et styringsverktøy som inneholder en kollektiv enighet - som ble etablert gjennom workshopen - om en mulig retning for Fønnesvågens videre utvikling.

Grunnlaget for workshopen var de innspill som allerede foreligger, de diskusjoner som allerede er utført en rekke ganger og de visjoner som allerede er blitt presentert. Workshopen sin intensjon var å diskutere innholdet og programmeringen av Fønnesvågen og samtidig prøve å lande en kollektiv forståelse for de

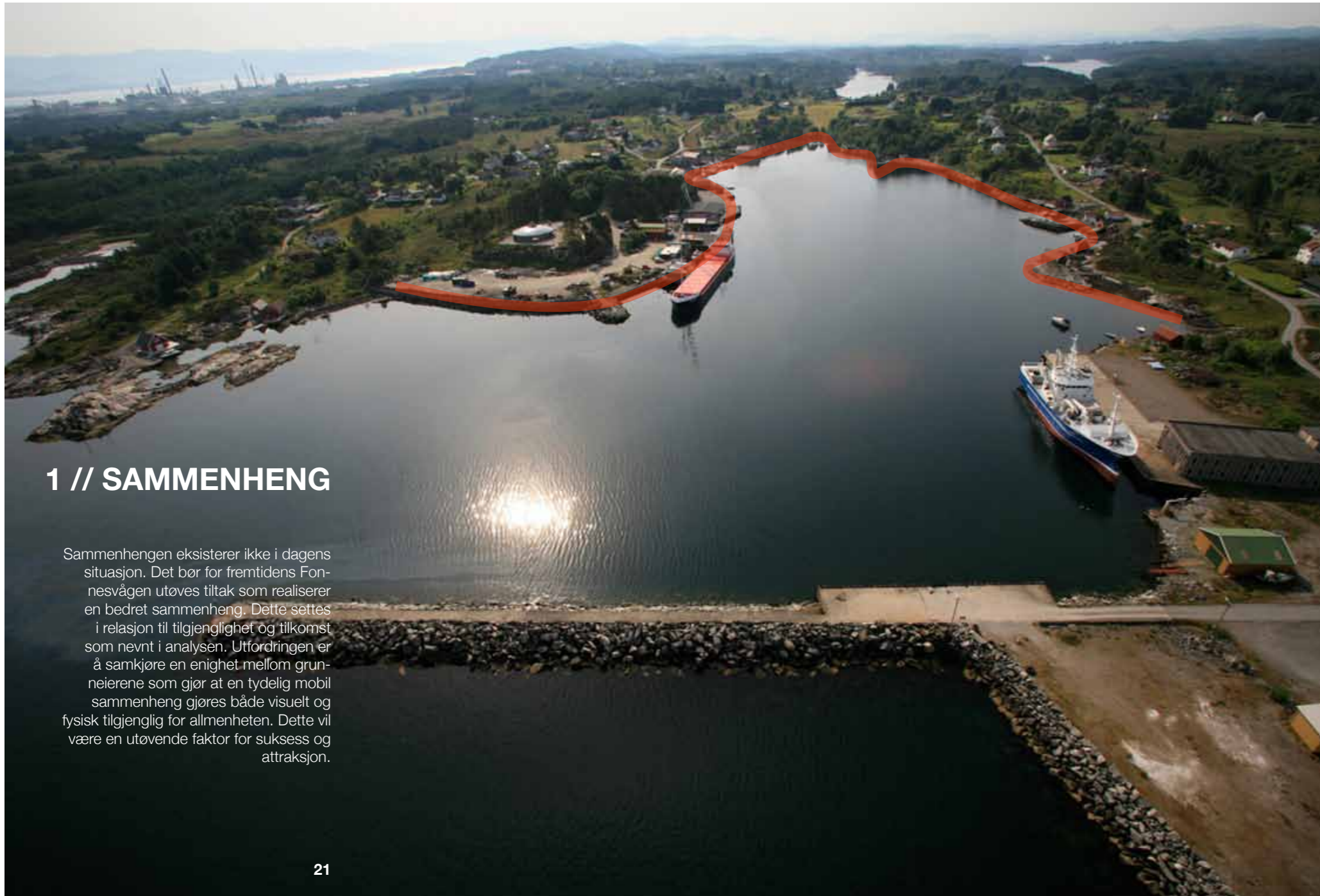
utfordringer som ligger i området. Samtidig så var de første strategiske innspillene til Fønnesvågen presentert av David Lock Nordic. Dette dannet et grunnlag for nye ideer som skulle diskuteres på workshopen.

Workshopen hadde tre hovedpunkter som var viktig å gripe tak i:

- 1. Sammenhengen i området (sjølinjen)**
- 2. Bruddet som oppstår mellom bygningene og sjøen**
- 3. Sperrelinjen til kystverket**

Gjennomføringen gikk utmerket, og til tross en noe negativ innstilling i begynnelsen av møtet - ble utfallet godt i form av kvalitative diskusjoner og fruktbare innspill.

Mulighetsstudiet har tatt innover seg de innspill som har kommet og satt dette inn i en struktur som kan forenkle diskusjonen framover. Det har også på basis av workshopen blitt gjennomført endringer på de første skissene til Fønnesvågen.

1 // SAMMENHENG

Sammenhengen eksisterer ikke i dagens situasjon. Det bør for fremtidens Fønsvågen utøves tiltak som realiserer en bedret sammenheng. Dette settes i relasjon til tilgjengelighet og tilkomst som nevnt i analysen. Utfordringen er å samkjøre en enighet mellom grunneierene som gjør at en tydelig mobil sammenheng gjøres både visuelt og fysisk tilgjengelig for allmenheten. Dette vil være en utøvende faktor for suksess og attraksjon.

2 // BRUDD

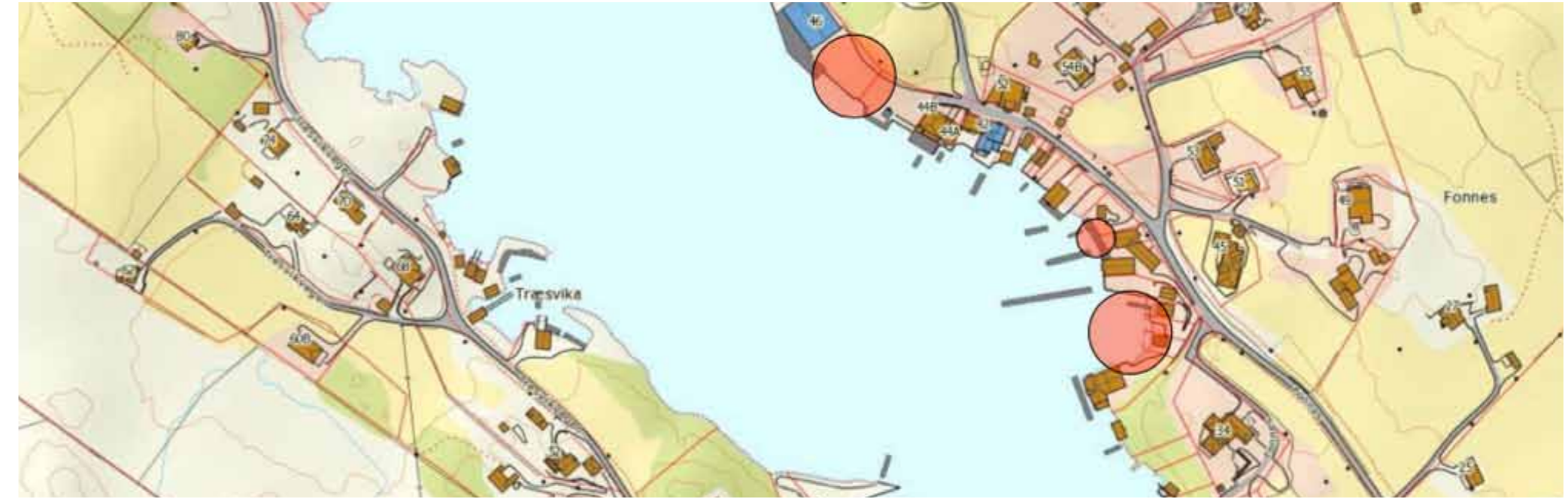
Den manglende sammenhengen langs sjøfronten er basert på små brudd som gjør at en sammenhengene sjølinje ikke står seg. Tiltakene som diskuteres tar for seg noen innspill som syr disse bruddene sammen til en enhet.

3 // SPERRELINJE

Kystverket har en sperrelinje som Fønnesvågen må forholde seg til i forhold ny etablering av brygger.

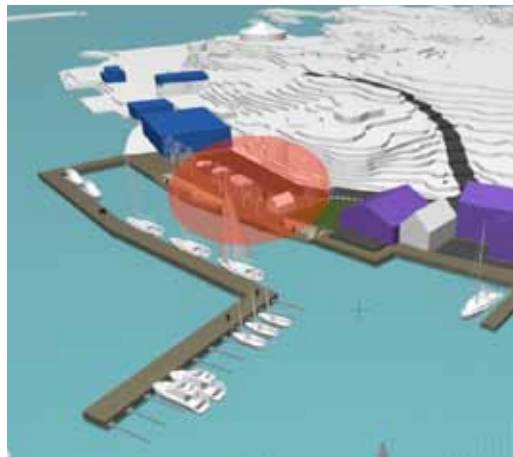
Dette gjenspeiles igjen gjennom de forslag som illustreres i mulighetsstudiet, og som også er levert inn som innspill til reguleringsplan.

AKTIVITET

Fønnesvågen søker det samme som andre små steder: aktiviteter og mennesker i interaksjon med andre. For at mennesker skal komme, bruke og være så må det etableres en attraksjon som tiltrekker.

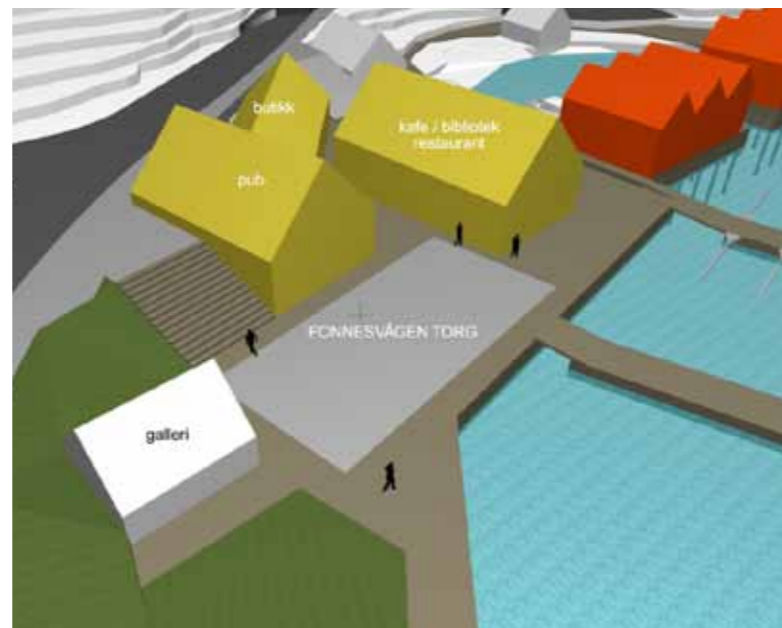

STRATEGI - DEL 1

I første utkast til skisser - før workshop - har fokus vært på tre områder for tiltak. Som konsekvens av analysene og de 7 pkt. redegjort for, har forslagene blitt utformet i henhold til dette. De fleste hovedgrepene i skissene har blitt videreført til endelig forslag.

25

26

STRUKTUR WORKSHOP

Strukturen for workshopen var lagt opp med intensjon om å lande en forståelse for hva gruppen følte, trengte og hvilken gjensidig forståelse som lå til grunn for å kunne gjennomføre strategisk viktige og riktig tiltak i Fønnesvågen.

Det var 19 deltakere tilstede og det dannet en god ramme for kveldens tema og aktiviteter.

Håkon Iversen kjørte en kort presentasjon på de analyser og første innspill som var gjort for å legge grunnlaget til diskusjon og gruppearbeid.

Hver gruppe ble delt opp i bord med 3-4 personer. Hvert bord fikk sitt eget tema å forholde seg til, samtidig så hadde hvert bord en egen vert som ble sittende hver runde bordet rullerte. Verten kjørte en kort presentasjon av hver diskusjon for hver gang en ny gruppe kom - slik at den nye gruppen fikk en oppdatering på hva den foregående gruppen hadde diskutert. På denne måten fikk workshopen maksimalisert innspillene fra hver gruppe relatert til hvert tema. Det gjorde også at sluttresultatet ble mer unison.

Workshopen var 3 timer lang og delt opp i tre deler:

1. Presentasjon og introduksjon av temaer, metodikk og intensjon.

2. Workshop med grupper der hvert bord fikk sitt eget tema å diskutere:

**A. TEMPORÆRE OG PERMANENTE AKTIVITETER
B. NÆRINGS- OGBOLIG/LEILIGHETSMULIGHETER
C. INFRASTRUKTUR, DESIGN OG PROMENADE
D. TILTAK OG FASER: HVA, HVOR OG NÅR.**

3. Oppsummering, gruppepresentasjon og diskusjon.

STRATEGISK MULIGHETSSTUDIE

Etter å oppsummert innspillene fra workshopen og samkjørt dette med det initielle utgangspunktet som ble skissert som grunnlag for workshopen, har bildet av noen potensielle retninger pekt seg ut som naturlig for hvordan de første tiltakene til Fønnesvågen sin utvikling bør legges.

Det er 7 punkter som pekte seg ut som prioriterte oppgaver å ta tak i umiddelbart (se kart med markering av nummer):

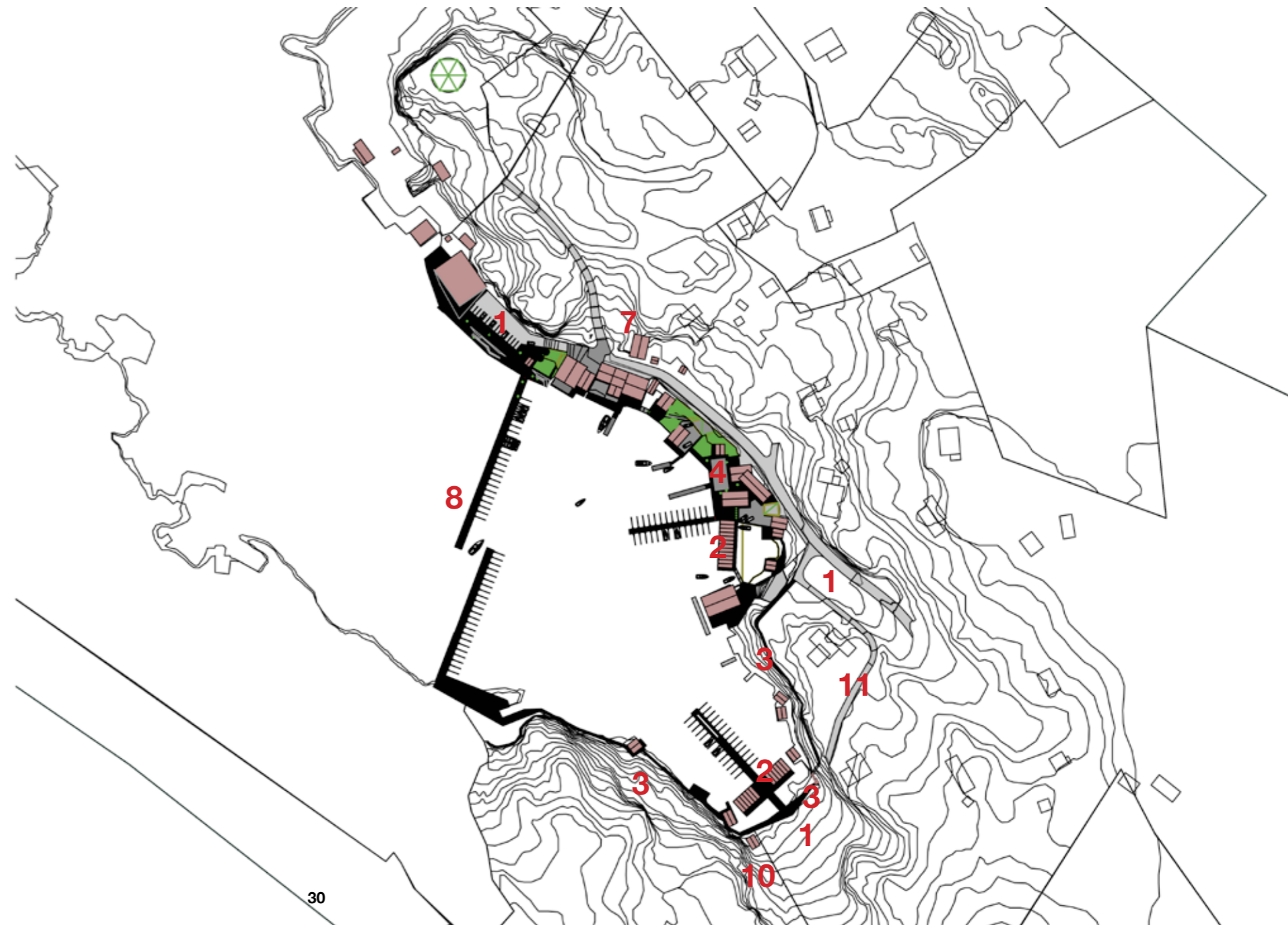
1. Bedre kaiplass og parkeringsmuligheter
2. Utvikle å få godkjent flere muligheter for rorbuer til utleie.
3. Opparbeide veier der det ligger stier idag.
4. Bruke eksisterende bygg for tiltak og programmer dersom eiere aksepterer dette.
5. Etablere Fønnesstorget
6. Generell oppgradering og vedlikehold av bygningsstrukturen som står idag.
7. Få etablert bakeri i det gule huset.

Utover dette var det viktig å få aksept for utvidelse av

brygger på begge sider (8) som ivaretok sperrelinjen til kystverket. Dette skulle også danne et grunnlag for at indre marina blir avsatt for roligere forhold i forhold til båtliv, og ytre del av bryggene skulle ta imot større båter. Dette for å skille en ytre og indre sone. Det ble videre enighet om at økt tilgjengelighet rundt hele vågen kunne løses på følgende måte:

1. Etablere gangveier der det er stier (3)
2. Etablere en vei med parkeringsplass til nye rorbuer som gjør tilgang enklere (1 og 10)
3. Redegjøre for muligheten til å koble to parkeringsplasser sammen med vei - Johan Sverdrupsvei - (11).

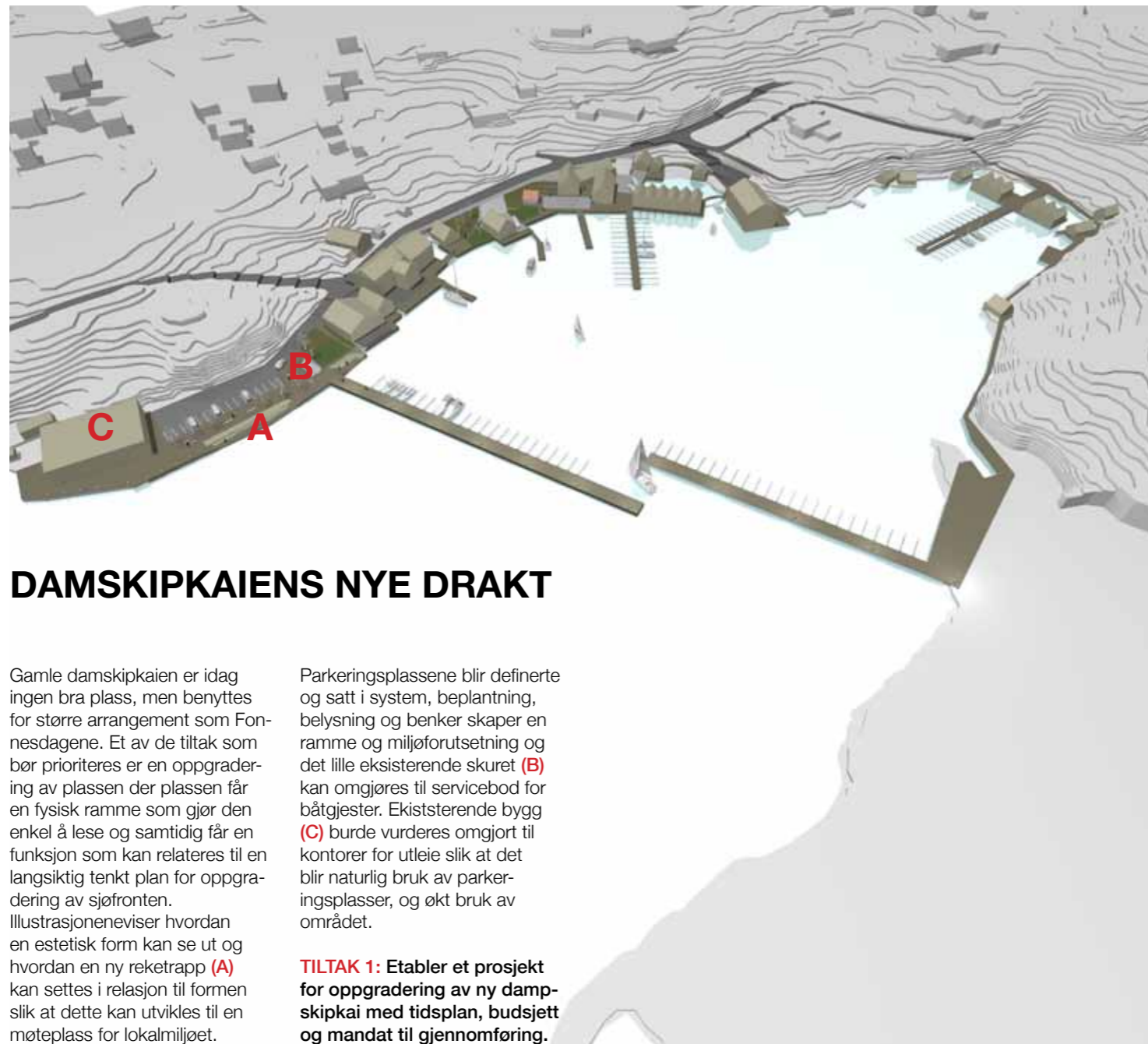
Studiet og illustrasjonene som følger i de sidene som kommer viser en mulighet for endring og fysisk utseende, men viktigst av alt, viser et resultat av en kollektiv enighet for hvordan Fønnesvågen kan utvikles videre. Intensjonen må nå være å gå inn i studien og plukke ut tiltak som kan omgjøres til egne prosjekter og sette dette inn i en fasevis utvikling som er realistisk og som får riktig prioritering.

STUDIE

I første utkast til skisser - før workshop - har fokus vært på tre områder for tiltak. Som konsekvens av analysene og de 7 pkt. redegjort for, har forslagene blitt utformet i henhold til dette. De fleste hovedgrepene i skissene har blitt videreført til endelig forslag.

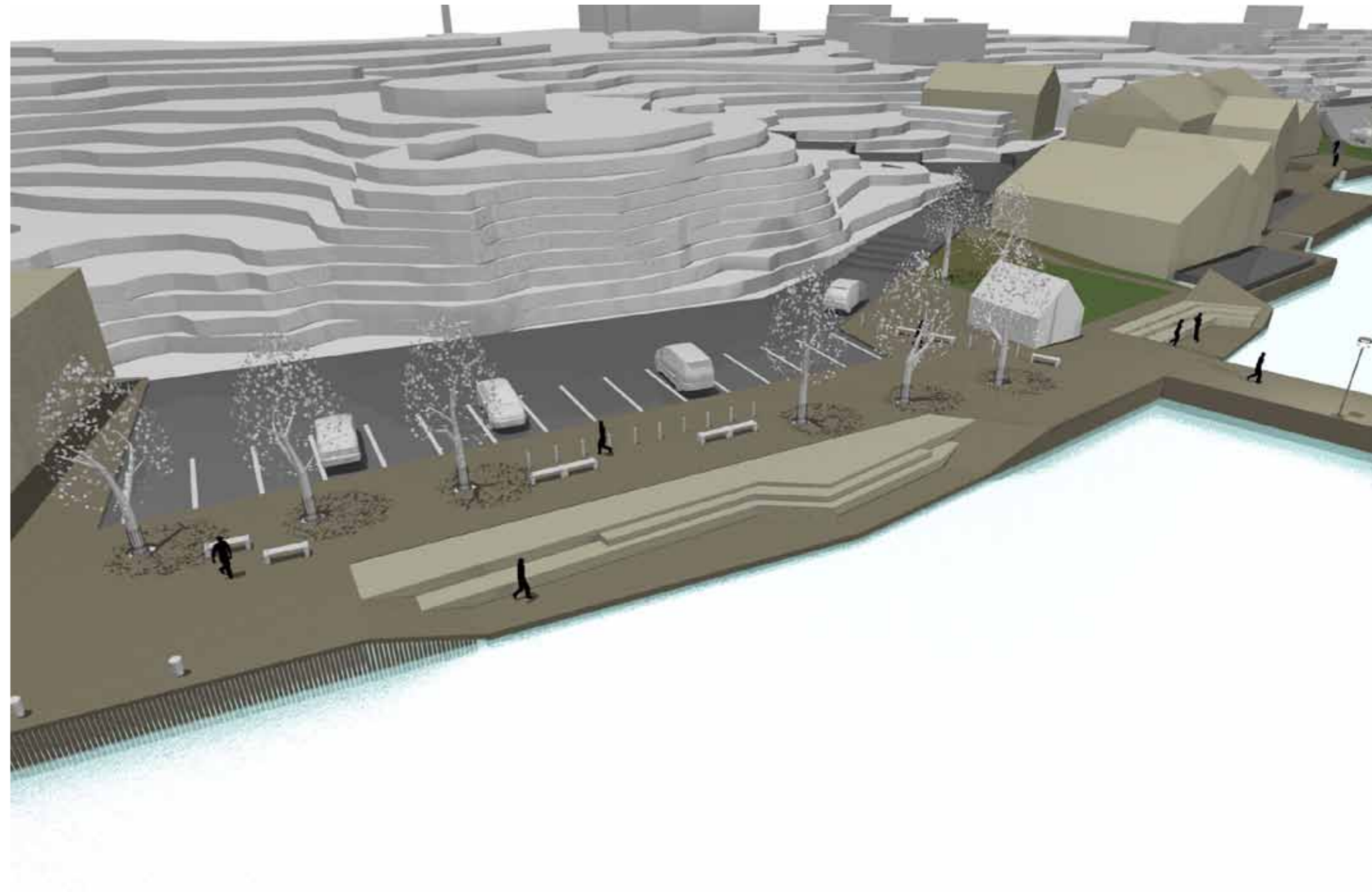

DAMSKIPKAIENS NYE DRAKT

Gamle damskipkaien er idag ingen bra plass, men benyttes for større arrangement som Fonesdagene. Et av de tiltak som bør prioriteres er en oppgradering av plassen der plassen får en fysisk ramme som gjør den enkel å lese og samtidig får en funksjon som kan relateres til en langsiktig tenkt plan for oppgradering av sjøfronten. Illustrasjonene viser hvordan en estetisk form kan se ut og hvordan en ny reke-trapp (A) kan settes i relasjon til formen slik at dette kan utvikles til en møteplass for lokalmiljøet.

Parkeringsplassene blir definerte og satt i system, beplantning, belysning og benker skaper en ramme og miljøforutsetning og det lille eksisterende skuret (B) kan omgjøres til servicebod for båtgjester. Eksisterende bygg (C) burde vurderes omgjort til kontorer for utleie slik at det blir naturlig bruk av parkeringsplasser, og økt bruk av området.

TILTAK 1: Etabler et prosjekt for oppgradering av ny dampskipkai med tidsplan, budsjett og mandat til gjennomføring.

STUDIE

En møteplass for både lokalbefolkning og besøkende mangler i Fønnesvågen idag. Det er ingen naturlige steder å være, og manglende tilbud gjør at det heller ikke faller naturlig å benytte seg av de mindre og sporadiske områdene som er tilgjengelig.

FONNESTORGET

I analysen fant vi området som her er illustrert som den naturlige plassen for utvikling av en møteplass. Det er allerede et lite "torg" idag, og bygningene som omfavner denne delen av Fønnesvågen har en naturlig dialog med hverandre. Samtidig så har bygningsmassene et potensiale til utvikling av kafe, pub, galleri, smykke/klesverksted for utsalg etc som kan bidra til å skape det lille møtstedet i området.

Dette er et prosjekt som forutsetter samhandling mellom eierene, og ønske om å gjen-

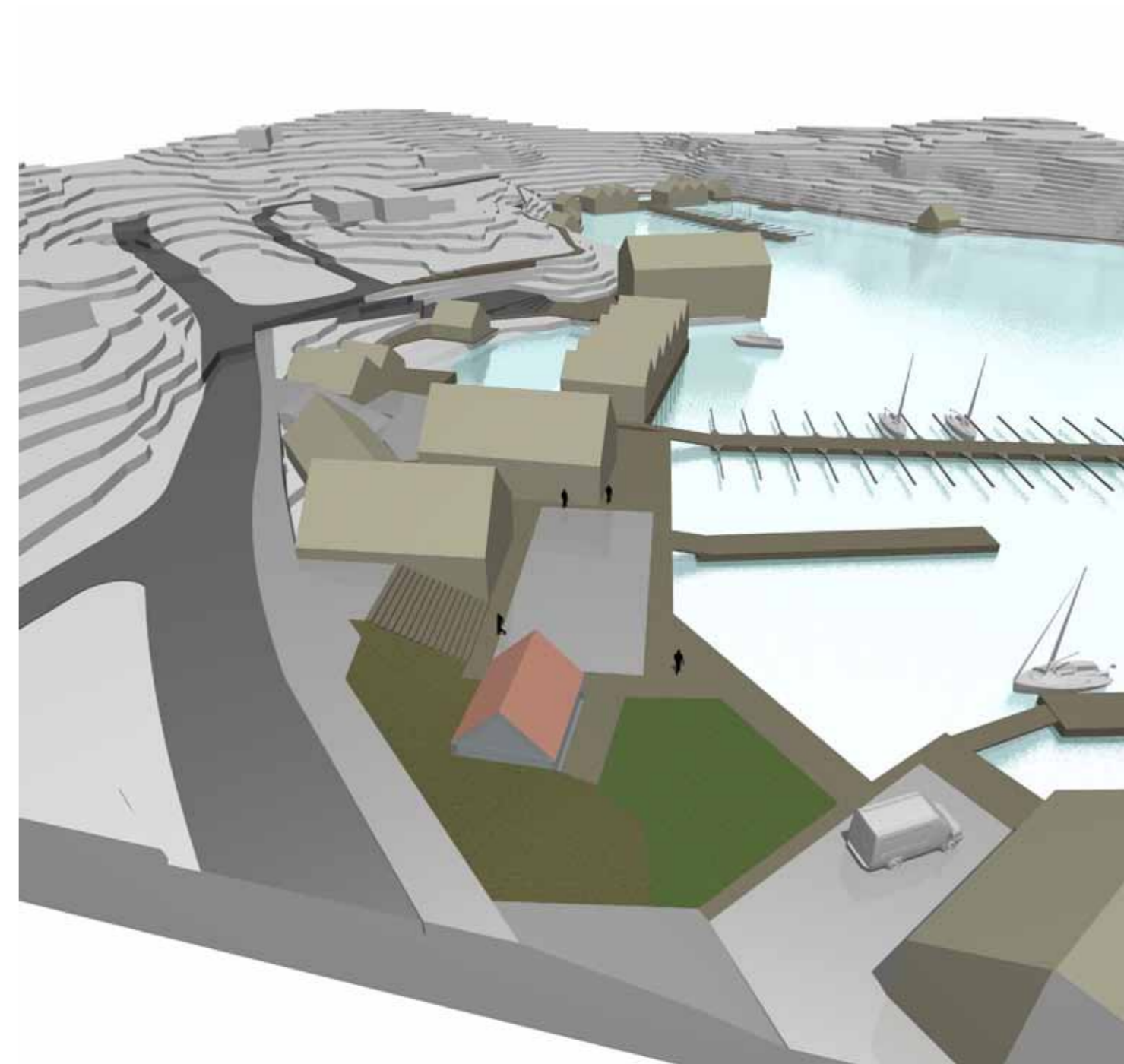
nomføre tiltak for å skape en slik ønsket ramme. Et tenkt bakeri kan etableres i det gule huset og sørge for lokal leveranse til kafeteriaen og dermed beholde noe av lokaløkonomien igang.

TILTAK 2: Etabler et prosjekt for oppgradering og vedlikehold av eksisterende bygg, programmering av byggene og en fysisk plan for Fønnesstorget som hjertet i Fønnesvågen. Budsjett, realisme og tidsplan for gjennomføring i form av prosjektbeskrivelse for søknad om tilskudd.

STUDIE

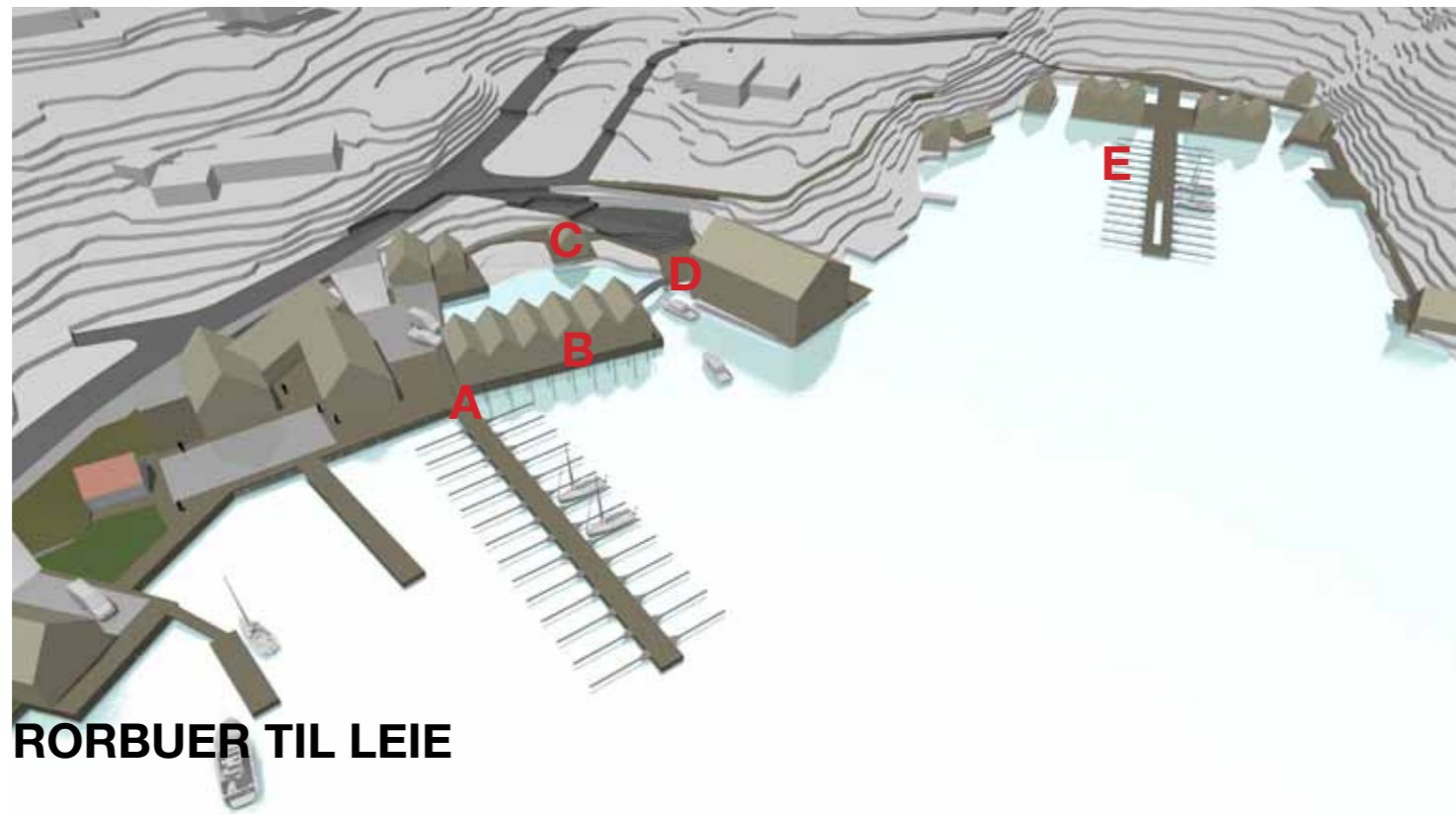
Fønnesstorget ligger naturlig plassert midt i Fønnesvågen som fremtidens møteplass.

STUDIE

Området kan øke sin aktivitet dersom det etableres muligheter for økt utleie av rorbuer. Dette må sees i relasjon til områdets helhetlige utvikling.

RORBUER TIL LEIE

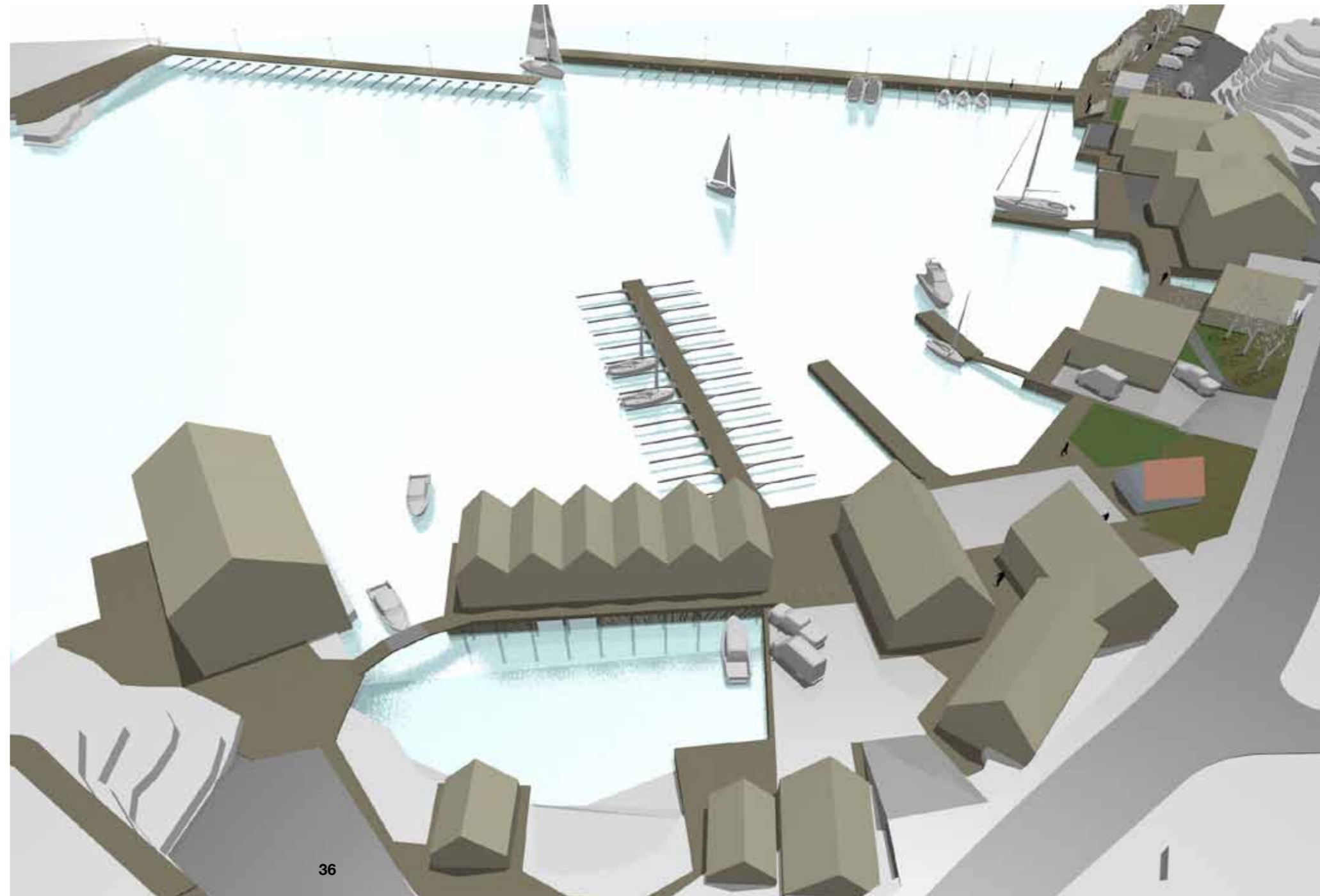
Analysen viser muligheten for å forlenge en utvidelse av kaiområdet (A) for å sikre en kontinuerlig bevegelse langs sjøfronten ved å koble to sider sammen (B) og legge rorbuer på påler. Det skaper i samme tid en rolig sone innenfor der blant annet verneverdig naust ligger idag (C). Det gjør at et slikt prosjekt danner i sin forlengelse av Fonnestorget en sammenhengende aktivitetssone og møteplass. En liten broovergang (D) kobler sidene sammen og oppgrader i tillegg den estetiske verdien av området. Innerst inne i vågen

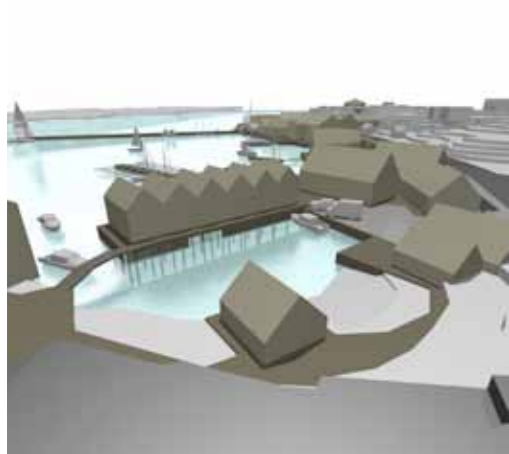
(E) etableres muligheten for nye rorbuer knyttet til ny brygge og ønsket vei: Johan Sverdrups Vei.

TILTAK 3: Etabler et prosjekt for utvikling av Verneverdig Naust som attraksjon.

TILTAK 4: Etabler et prosjekt for utvikling av området med nye rorbuer og fysisk kobling mellom begge sider

TILTAK 5: Etabler et prosjekt for utvikling av området som ny destinasjon og attraksjon for kommunen.

OPPSUMMERING OG ANBEFALNING

Mulighetsstudiet må sees på som et praktisk verktøy for bygdelaget å enklere gjøre noen prioriteringer i forhold til videre prosess og retning. Den kollektive forståelsen for de utfordringer som ligger i Fønnesvågen er tilstede, og den største utfordringen er å få en god samkjøring mellom grunneiere i relasjon til de mulige tiltak som bør prioriteres. Det gjelder også å sette utviklingen inn i en realistisk rekkefølge som gjør at man kan oppnå en både kortsiktig og langsiktig effekt. Den kortsiktige effekten bør ligge på tiltak som har med vedlikehold og rehabilitering, samt gjennomføring av flere aktiviteter i de de områder som er tiltenkt en utvikling og viktig rolle i området - f.eks Fønnesstorget.

Tiltak som har en fysisk karakter må prioriteres i forhold økonomi og realisme. Infrastruktur, ombygging og utvidelser har søknadsplikt og krever således økonomi til gjennomføring, samtidig er disse tiltakene avhengig av enighet mellom grunneiere. Vår anbefaling er å benytte mulighetsstudiet til å legge prioriteringer og ta valg for hvilke tiltak som skal gjennomføres, og hvilke prosjekt som skal prioriteres. Samtidig anbefales det å etablere et prosjekt for hvert

tiltak som resultat av mulighetsstudiet. Hvert nye prosjekt må ha budsjett og intensjon. Dette vil danne grunnlag for eventuelle nye tilskudd og realisering.

TILTAK 1: Etabler et prosjekt for oppgradering av ny dampskipkai og brygger over vågen med tidsplan, budsjett og mandat til gjennomføring. Prioritet høy.

TILTAK 2: Etabler et prosjekt for oppgradering og vedlikehold av eksisterende bygg, programmering av byggene og en fysisk plan for Fønnesstorget som hjertet i Fønnesvågen. Budsjett, realisme og tidsplan for gjennomføring i form av prosjektbeskrivelse for søknad om tilskudd. Prioritet høy.

TILTAK 3: Etabler et prosjekt for utvikling av Verneverdig Naust som attraksjon. Prioritet høy.

TILTAK 4: Etabler et prosjekt for utvikling av området med nye rorbuer og fysisk kobling mellom begge sider. Prioritet lav.

TILTAK 5: Etabler et prosjekt for utvikling av området som ny destinasjon og attraksjon for kommunen. Prioritet middels.

NORDRE FONNESVÅGEN